

A várnórségi barlangkutató cseper
1964 évi beszámolója.

Beszámolókat, mint minden évben "hási" barlangokkal a Ferenchegyi barlanggal kezdjük.

A barlang kutatásával kapcsolatban az 1964. év számunkra jubileumi év volt, mivel a barlang kutatását 10 évvel ezelőtt 1954-ben kezdtük meg. Kiemelkedő eredményekkel kívánta cseperünk még emlékezetesebbé tenni ezt az évet.

Kutatócseperünk 1954-től rendszeresen kutatja és térképezi ezt a barlangot s munkája eredményeként az alig 1.000 m hosszú barlangból, 1964 év végén 3.560 m hosszú barlangrendszer lett.

Az elért eredményeket első sorban Szilvássy Andor kutatótársunknak, a barlang feltérzésére vonatkozó elméletének, illetőleg cseperünk minden egyes tagjának köszönhetjük, mivel befeláldozó munkájukban Szilvássy Andor elméletét gyakorlati úton is igyekeztek megvalósítani. E helyen nem kívánunk fegyelmezni a kutatási elmélet ismertetésével, mivel azt a Ferenchegyi barlangtól függetlenül, előbb más területen is megkíséreljük alkalmazni.

A Ferenchegyi barlangban ez évben is folytattuk az évekkel ezelőtt megkezdett munkát. Több új járatot tártunk fel és egyúttal elvégeztük azok feltérképezését is. Ezek közül talán a legérdekesebb a Kanyon-járat. A járat oldalát, amely egyébként teljesen sima, vékony cseppkőréteg vonja be. A VI. számú fűhasadék egyik gömbfűlkéjében kb 20 db 5-20 cm nagyságu sztalagtitokat találtunk. Némelyik alatt kis sztalagtit is látható. A képződmények impozánsak, gyönyörűen csillegnek lámpáink fényében. Az augusztusi és novemberi hónap kivételével havonta három vasárnapot töltöttünk a barlang kutatásával, s így a barlang 1963 évi hosszát /3.110 m./ sikerült 450 méterrel megnövelnünk. Nagyon sajnáljuk, hogy a múltévi beszámolóinkban közöltük a barlang teljes térképét, mivel önmagukat "barlangkutatóknak" nevező barbárok a barlang újonnan feltárt legszebb részeibe karbidlámpájukkal nem csak nevüket irták fel a falra, hanem a legszebb képződményeket levágták és rendszertelen, téves jelzésekkel keresték tele a falakat.

Szekácsos tavaszi táberozásunkat ismét a Bükkhegységben a Hármas barlangnál töltöttük. A barlangban sok reménytel kecsegtető új bontási helyet találtunk, amelyet az idő rövidsége miatt a

a nyári expedícióknak alkalmával akartunk feltárni.

Közvetlenül nyári expedícióknak indulása előtt egy héttel értesültünk arról, hogy a Bükkhegység azon része, ahol megkezdett kutatásainkat akartuk folytatni, október 5-ig tilos területnek minősült. Kérésünkre társelnökünk Kessler Hubert dr. interurbán telefonon próbált érdeklőnkben az illetékes felelősökkel, azonban tárgyalása eredménytelen maradt.

Ekkor sietett segítségünkre dr. Papp Ferenc professzor, a barlangosok szeretett Feri bácsija, aki meghívta csoportunkat a Jászvafői Kutató Állomásra. Kessler Hubert dr. pedig felajánlotta hogy ha már Jászván vagyunk kutassunk a Kossuth-barlangban is. Így történt, hogy augusztus 1-én a Bükkhegység rejtelmek helyett a Bersédi Karst szépségeivel ismerkedtünk meg. A Kutató Állomás akkori házigazdája Eszterhás István és felesége, nagy szeretettel fogadtak bennünket. A Vas Imre barlangot többször is bejártuk, áttanulmányoztuk a nagyszerű műszaki berendezéseket. A higanyes kapcsolók helyett nitrogénáramba zárt érintkezőt javseltünk. Ugyanis a nitrogénáramba zárt érintkezőnek az az előnye a higanyes érintkezővel szemben, hogy üzembiztos kontaktus ad, idő- és kerrezióálló, míg a higanyes érintkező üzemelése közben az érintkezőn amalgámot alkotva bizonytalanodni kezd idővel a kapcsolást.

Kertész Tamás, kutatócsoportunk egyik tagja a Vas Imre barlangban használatos csepegtető alakitott át erre a rendszerre és azt 1964 szeptember 6.-n a Kutató Állomásra elvitte. Sajnos a berendezés a hozzáfűzött reményeket nem váltotta be, mivel a nitrogénáramos érintkező a próbagyártás egy darabja volt és az - egy bizonyos üzemeltetési idő után - összetapadt. A gyártó vállalattal áthessélve a kérdést, mintegy ötven darab módosított érintkezőt fognak térítési díj nélkül rendelkezésünkre bocsátani, azzal a kikötéssel, hogy azokat a barlang párák, nedves levegőjében üzemeltessük. Kérjük, hogy fél évenként írásban közöljék észrevételeinket.

Még elindulásunk előtt Kessler Hubert dr felhívta figyelmünket a Kossuth barlang egyik részére, amit alaposabban meg kellene vizsgálni. Kutatóink nagy lelkesedéssel kezdtek hozzá a munkához és munkakedvüket még az sem vette el, hogy úgy a bemenetkor mint a kijövetkor - gumicsónak hiányában - végig kellett uszni hosszában az eléggé hideg földalatti patak egy részét. Kutatóink két oldaljáratot találtak, amelynek összhossza becslésünk szerint meghaladja a 100 métert. Mivel a barlang felmérését és

ujbóli térképezését Eszterhás barátunk végzi, így felhívtuk figyelmét, hogy ezeket az új járatokat is mérje fel és rajsselje be térképébe. A barlang beemlott bejáratát kitisztítottuk a törzselektől és a törött duc- és főtefákat kicseréltük.

Az ÉKME által feltárt Kuriszlámfői-zombelyban, mint egy 4 méterrel lejjebb jutottunk, ahol egy oldaljárat kezdetét találtuk. További sek szerencsét kívánunk az ÉKME kutatóinak. Eanél a munkánál kiemelkedő teljesítményt értek el Ambrus Gábor, Kovács Zoltán, Mózer István és Szilágyi Péter.

Közben megérkezett Vajk Ödön is, kutató-csoportunk egyik tagja, aki az ÉKME Ásvány és Földtani Tanszék megbízásából a környező bányákból kőzetmintákat gyűjtött. Így mentünk el vele a Terna-szentandrás-határában lévő Ostromos hegy felsőrészében lévő kőbányába, amelyet vele végigjártunk. A hegy tetején, mint egy 15 m hosszú, 3 m széles szenilis aragónites barlangra hívták fel a bányászok a figyelmünket. Ez a barlangrész beleesik a bányaművelés irányába. További járatokat benne nem találtunk. Védetté nyilvánítása nem indokolt. Egy szinttel lejjebb, hol a nagy surrantót építik, középmagasságban van, ugyan csak a bányászok által ismert barlang, amely kb 30 m hosszú és 10 m széles. A terem közepén két 3 méteres cseppkőoszlop áll. A barlang egy robbantás alkalmával nyílt meg és így a barlang legszebb képződményei letöredeztek. Ettől függetlenül, még sok ferdecseppkő található, amelyeket Vajk Ödön kutatótársunk lefényképezett /1.a mellékelt fényképeket/. Védetté nyilvánítása sajnos már nem indokolt.

A hegy bejárása közben megáztuk az elhagyott vasbánya táróit is. Több helyen a gömbfülkében szép cseppkőveket találtunk, amelyeket azonban a gyakori robbantások következtében összeroppedtek és így pusztulásra vannak ítélve.

Ott látunk alkalmával a VII. szinten lévő egyik táróból kőd gomolyagra emlékeztető hideg párás levegő áramlott kifelé. Kalocsay bányatechnikus, aki elkísért minket a bánya területén, kérdésünkre elmondotta, hogy semilyen szellőztető berendezés nem dolgozik, és a mesterséges táró több irányba is elágazik.

Mi azt az irányt követtük, ahonnan az erős huzatot éreztük áramlani. Elérkestünk arra a helyre, ahol a táróra merőlegesen több méter széles hasadékrendszer indul ki. Ezen a helyen a légáramlatot alulról éreztük feltörni. Ebbe a hasadékba a bányászok hosszab időn keresztül a médőt öntötték be. Az ottlévő biztosítókötél segítségével Kertész Tamás kutatótársunkat kb 25 méter mélyre engedték le, részint a 60 fokos szálkőzetben, részben az omladékos médő-

hányon. Lent egy termet talált, amelynek alján egy tavacska csillogott. Körülötte szebnél szebb cseppkövek. Mivel itt tartozkodásunk csak egy napra volt ütemesve és a további kutatáshoz megfelelő eszközöket nem hoztuk magunkkal, úgy határoztunk, hogy a barlang feltárását, illetve a földalatti tó felderítését november 7.-a folytatjuk.

November 5.-a kutató csepertünk kellőképpen felszerelve kötelekkel, hágcsókkal, gumicsónakkal, fém-képezőgéppel stb megérkezett Ostromosra. Jófermán még ki sem pihentük a vasutállomástól több kilométeren keresztül történő cipekedés fáradalmait, amikor bebujtunk ovezáljainkba, begyújtottuk lámpáinkat és megkezdtük a le szállást.

Gumicsónakkal bejártuk az első tavat, amelyben 11.5 m vízmélységet mértünk. A kristálytisza vízben ^{mélyen} leléltünk, ahol a falak mentén folytatódtak a szép cseppkőképződmények. A víz alatt szifonszerű nyílásokat láttunk. A barlang cseppkövekben, ferde-cseppkövekben, rózsacseppkövekben, tűsaragónitban igen gazdag. A falakat és a földet is mindenütt szinpompás képződmények beritják. Az egyik hasagók végén, igen nehéz mászási körülmények között, egy felsőbb szinre jutottunk, ahol egy kb 1 méter magas, 2.5 m széles cseppkőfüggöny zárta el előlünk a továbbjutás lehetőségét. A cseppkőfüggönyön keresztül erős huzat áramlott. Fájó szívvel a függöny közepéből -mivel a járat ott haladt tovább- kitörtünk három db egy méter hosszú hófehér cseppkövet, hogy tovább haladhassunk. Egy hatalmas teremben találtuk magunkat. Alattunk 20 méterre egy másik tó vizükre csillant meg lámpáink fényében. A huszméteres kötélhágcsós ereszkedés után sikerült nagynehezen a csónakot is vízre eresztenünk. A csónakból megfigyelhettük, hogy a víz felett és a víz alatt is további járatok mutatkoznak. A víz hőmérséklete 11.2° C. A kellemes és gyönyörű csónakázás közben szeretettel gondoltunk dr Kessler Hubert és Stefanik György barátainkra, akiknek a vizijárművek kölcsönzéséért ezuten is hálás köszönetet mondunk. Ennek a barlangteremnek a magassága mint egy 40-60 méter lehet. Fokuszos zseblámpáinkkal is tudtuk a tetejét megvilágítani.

A vízszint felett mint egy 30 méterrel derékvastagságú cseppkövek között egy elég széles járat indul, amelyben továbbhaladási lehetőség van. Ezt a járatot az idő rövidsége miatt nem térképeztük fel. A további feltárási munkálatokat, valamint hőmérséklet és páratartalom mérést, biológiai megfigyeléseket, szines-

fotózást stb az 1965 évi expedíciók keretében fogjuk elvégezni.

Megállapításunk szerint az eddig feltárt barlangrendszernek az az érdekessége, hogy a cseppkövek kialakulása után az alulról feltörő hideg és melegvíz többször váltogatja egymást. Ez a képződményeken is meglátszik. Az egyes cseppkövek oldalára -mint ahogyan a kőhadó fát is belepi a gomba - mindenféle eldett állapotban lévő ásványok rakedtak. Így az egyes cseppkövek úgy tünnek, mintha hatalmas kukorica csövek volnának. Nagy tömegben fordul elő a különböző színű ferde, álló, tükörcseppkő. Dus drapériák, finom csipkeshálózatok borítják a falakat, hófehértől a narancssárgáig, minden féle színben.

Kétségtelen, hogy itt egy nagyobb barlangrendszerrel állunk szemben amely képződményekben igen gazdag és még további nagy - kiterjedésű barlangrészek feltárása várható. A hegy oldalában kisebb nagyobb barlangcsoportok találhatóak. Mivel ezen a területen valamikor a Rákócziak éltek, javasoljuk, hogy a barlangot "Ostromosi Rákóczi-barlangcsoport" néven vegye fel a Magyar Karszt és Barlangkutató Társulat a barlangkataszterbe. Ezuton is köszönetet mondunk a Tornaszentandrásai Mészköbánya Vállalat vezetőjének Sárdi elvtársnak, aki mindenben elősegítette munkánkat.

Okulva Ferenchegyi barlangban történeteken a barlangtérképet egyelőre nem adjuk ki, míg a barlang lezárása véglegesen meg nem oldódik.

Meg kell még beszámolomban emlékeznem Kalinovits Sándor kutatótársunkról, aki nem csak a munkából, vette kiképzését, hanem ...ellátta a szakács felelősségteljes tisztségét is.

A Csillaghegyen lévő Rókahegyi-barlangban különösebb eredményt nem értünk el. A barlang alján nagymennyiségű "prézli" van, amely akadályozza a tovább haladást. Annak elszállítására, figyelembe véve a 34 méteres aknát, megfelelő berendezést kell biztosítani. Mivel a budapesti kutatócsoportok "munkahely hiánnyal" küzdenek, felajánlja csoportunk ebben a barlangban a közös együttműködést.

Kutatócsoportunk az 1964 évben 3.780 munkadrát dolgozott. Végezetül bejelntjük, hogy a vonatkozó kormányhatározat értelmében a Pénzügyőrség és a Vámőrség egyesült és így kutatócso -

portunk elnevezése is megváltozott. Az új elnevezés :
Pénzugyőr Sport Egyesület Természetbarát Szakosztály
Barlangkutató Csoport.

Szilvássy Gyula